

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Vredništvo in upravištvo Komenskega (Poljske) ulice št. 12.

Ljudsko petje.

Piše Fr. Kimovec.

(Konec.)

Da skupno petje cele množice tudi vpliva na srce in sicer z nedopovedljivo silo, tega ne bom dokazoval na dolgo. Opozorim naj le na dejstvo, da nahajamo skoro pri vseh narodnih bojne pesmi, ki so jih peli vojaki grede v boj in se ž njimi navduševali in si vžigali pogum. Naj omenim iz zadnjih časov marzeljeze na Francoskem, ki je vzbudila v vojaki tako navdušenje, da so šli v boj kot levi. Ali ko je Napoleon začetkom ravnokar preteklega stoletja pretel Dunaju, in je bilo vse potrto in obupano, brez energije, brez poguma, tedaj je zložil Jožef Haydn sedanjo himno. In ljudstvo jo je pelo s takim navdušenjem in se ob nji tako poživilo, da je bilo zopet vse vneto za boj.

Pa kaj naj iščem veliko zgledov okoli, saj je že marsikdo sam skusil kako prevzame skupno petje ljudstva človeško srce. Dobri, izobraženi in celo izbirčni glasbeniki priznavajo, da ni zlepa kaj tako veličastnega in lepega v svoji vrsti, kot je priprosto ljudsko petje. In res, če si mislimo zbranih več sto, več tisoč vernikov moških in ženskih, dečkov in deklic; in če povečjem vsi ti pojo; če si mislimo vse te raznobarvene glasove — moške, ženske, deške, dekliške, zedinjene v eno mnogovrstno celoto; v en sam mogočen, bujnopisan glas; v eno samo prisrčno prošnjo; v en sam veličasten slavospev; moramo pač uvideti, da vse to mora vplivati na čuteče srce z nepremagljivo močjo. Pravi posebnost bi že moral biti oni, ki bi ga kaj takega ne ganilo, ne navdušilo.

Ker torej skupno petje vzbuja močnejša čuvstva, večjo ljubezen, večjo hvaležnost, večjo spokornost, kot pa, če jih poje le nekaj, zato gotovo pridobi vernikom več milosti, gotovo ima več uspeha pri Bogu. Saj je Kristus sam zatrdil: „Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz med njimi“ kot njih priprošnik in pomočnik.¹⁾ In če je Kristus sam med njimi in ž njimi prosi, se bo pač nebeški Oče oziral na Njegove prošnje.

¹⁾ Mat. XVIII, 20.

To je bil drugi razlog, zakaj je cerkev dopuščala in tudi gojila po razmerah ljudsko petje in ga še dopušča in goji. Zakaj bi torej le nekateri gojili v sebi ta pobožna čustva in še ti v manjši meri, zakaj bi se drugi branili milosti, ki jih brez posebnega truda lahko dobe?

Tretje, kar dá skupnemu petju veliko veljavo, je tudi to, ker je skupno petje, kakor smo že zgoraj omenili, zelo dober pripomoček, da se duh ne raztrese, da misli ne blodijo kdovekje. Skupno petje gotovo pospešuje pozornost in zbranost in dosledno tudi pobožnost. To pa tudi zato, ker ima človek vedno več od tega, ako sam kaj dela, kot pa če samo — rekel bi — uživa delo drugega. Gotovo ima n. pr. slikar več užitka od svojih slik, kot pa oni, ki jih ogledujejo, gotovo pesnik sam najglobokejše čuti to, kar je napisal in prav tako tudi pevec sam največ čuti pri pesmi, ki jo prepeva. Seveda se prigodi, da posebno rahločutne duše bolj gane ali razvname kak umotvor kot pa umetnika samega.

In ali so taki mogočni vtiski samo momentani, prehodni? ali izginejo takoj iz srca? Ne! Ta sveta čustva, ki jih je vzprejelo srce v svetišču, ne ostanejo v cerkvi, ampak skrita v srcih vernikov gredo z njimi domov in se zopet in zopet vzbujajo in silijo, da jim človek da duška v pesmi, ki jo je pel v cerkvi. Ako so bili v cerkvi n. pr. pete litanije in je vse ljudstvo pelo, poje po službi božji isto pesmico pastir na paši, dekleta, ki sede v krogu pod senčnato lipo na vaški trati, brezzobe ženice jo potihem dromljajo pod starikasto hruško gugajoč deco na kolenih in celo možje jo brenče predse, ko hodijo po polju in ogledujejo rastno žito . . . Vse poje, vse . . . celo nedeljo popoldne jo boš slišal, in z njenimi zvoki legajo ljudje v naročje blagodejnemu spancu.

Kjer pa ni skupnega petja v cerkvi, tudi ni petja doma, ali pa pogosto pojo pesmi, ki bi bilo boljše, da bi jih ljudje ne poznali. Žalostna resnica je, da se zadnji čas širijo med narodom nedostojne, pogosto naravnost nesramne in podle pesmi, grde, surove po vsebini in brez vsake vrednosti po obliki, brez vrednosti na obe strani, pesniško in glasbeno. Duh v njih je tuj našemu narodu, tuj in naravnost sovražen krščanstvu, saj s svojo frivolnostjo in pohotnostjo mori v srcih najlepši cvet, ki je vzklil na deblu krščanstva — sv. devištvo. Ali naj to mirno gledamo? ali naj pustimo, da se ta moderna kuga širi še naprej, da nam te lahkokrile pritepenke izkvarijo in uničijo še to kar je ostalo dobrega? Ne, tega ne more hoteti in pustiti nihče. Treba je torej zoper to rabiti zdravila; in eno najpreprostejših a izdatno je ljudsko petje. In to zdravilo ne stane veliko; brez posebnih težkoč, brez večjega truda, bodisi za organista, bodisi za duhovnika in ljudstvo se da uvesti.

Nastane pa vprašanje, kaj naj se poje skupno in pri katerih delih božje službe? Zakaj da ne more vse ljudstvo vedno peti, to je jasno vsakomur, kdor količkaj pozna določila glede cerkvene glasbe. Saj še protestanti ne morejo dosledno izvesti skupnega petja, ko vendar obstoji v njem po njih načelu bistvu vsega cerkvenega petja. In protestanti nimajo nobene prave službe božje. Tem manj bi bilo torej mogoče izvesti splošno skupno petje pri toliki mnogovrstnosti katoliške božje službe in toli raznoterosti in tako bogati melodiki naših liturgičnih spevov.

Zato se morejo skupno peti redno le one po večjem izvunlitiurgične pesmi, ki so stalne, ki se lahko večkrat pojo, in ki nimajo posebnih melodičnih in ritmičnih težkoč. Take so n. pr. „Častimo te“ in „Sveto“, ali kak „Tantum ergo“, zlasti tam, kjer je vpeljan blagoslov po rimskem obredu. Pri tej priliki se lahko tudi pri izpostavljanju poje kaka pesem skupno; za naše razmere bo najbolj primerna slovenska, zakaj ukazano ni, da bi se moralo tedaj sploh kaj peti. Ker se pa smejo peti pred Najsvetejšim po določbi kongregacije za sv. obrede¹⁾ tudi pesmi v domačem jeziku, zakaj bi torej ne peli slovenski? Pač pa je po rimskem obredu ukazano pred blagoslovom „Tantum ergo“ in „Genitori“ in za njim oracija de Sanctissimo: „Deus, qui nobis . . .“. — Pripravna za skupno petje je tudi zahvalna pesem bodisi glede vsebine, zlasti pa so zato primerne pete litanije. Tudi med mašo se lahko poje to ali ono skupno, ako je pripravno za to. Zlasti pa je želeti, da bi se skupno petje gojilo pri onih pobožnostih, ki so nekako bolj ljudske, n. pr. pri šmarnicah, zornicah in podobnih slovesnostih, posebno Marijine pesmi, ki so bolj splošno znane in seveda še take, da se morejo v cerkvi peti. Sicer pa ljudsko petje pokrije marsikaj, kar sicer ni posebno primerno za cerkev, vsemu petju da nekako vzvišenost in svetost.

Tudi naj bi se skupno petje uvedlo pri raznih drugih pobožnostih na pr. pri češčenju presv. Rešnjega Telesa, ali takozvani „večni uri“, zakaj po petju bi prišlo nekoliko več razlike v molitev, in duh bi se nekako zopet okrepil in zbral za nadaljno molitev. Isto velja o skupnih pobožnostih raznih drugih družb, Marijinih mladeniških in deklških in drugih.

Gotovo je, da petje ne bo nikdar oviralo pobožnosti in zbranosti, ampak jo le pospeševalo; gotovo je tudi, da ne bo nikogar odvracalo od teh pobožnih vaj, ampak nasprotno je popolnoma trdno, da se jih bo marsikdo z veliko večjo vnemo udeleževal; z gotovostjo lahko trdim, da bo marsikdo prišel zraven, ki bi ga sicer ne bilo. Zakaj celo uro moliti iz knjige — gotovo marsikomu ni všeč in gotovo tudi utruja duha. Nehote se človek raztrese in ker misli hodijo drugod, se začne počasi tudi dolgočasiti, tako da moli le iz navade, brez zbranosti in ima dosledno tudi manj sadu od molitve; in tako počasi marsikdo tudi izostane od takih pobožnosti. Ako pa se zapoje vmes kaka pesem, se vse poživi, in nekak nov, čil duh prevzame duha, kakor blagodejen dežek pokrepča po vročih dnevih suho, po mokroti zevajočo zemljo in ovenelo rastlinje.

Da se pa skupno petje zopet uvede, je povsod treba nekoga, ki se za to briga in ki ima toliko vpliva in veljave, da ga bo ljudstvo poslušalo. In to je edino duhovnik. Organist tu ne more veliko storiti; zakaj on sam ne more ukazovati ljudstvu, kaj naj dela v cerkvi, ker nima nobene oblasti nad njim in bi ga tudi nobeden ne poslušal, saj je istotako podložen cerkvi, duhovniku, kot drugi verniki. Ljudstvo samo pa ne bo začelo, ker je navajeno, da ne poje; in njega konservativni duh mu ne pusti, da bi začelo kaj novega, česar dosedaj ni bilo, zlasti ne v cerkvi. Le duhovniku je tu mogoče kaj storiti in sicer brez posebnih težav.

Ljudstvo poje zelo rado in gotovo bo tudi z veseljem pelo v cerkvi. Treba mu je le razložiti, da je to dobro in lepo, všeč Bogu in njim v korist;

¹⁾ S. R. C.; mart. 1862. N. 3110 ad 14.

duhovniku je le treba reči, da želi, naj vsi pojo pri gotovih pobožnih vajah — in ljudstvo bo z veseljem poslušalo glas svojega pastirja in se ravnalo po njem. Cela fara se bo pogovarjala o skupnem petju, ako se bo vpeljalo, vse se bo veselilo in radovalo.

Glede pomoči šole — kar se je pri nas tudi že naglašalo — mislim, da splošno ne bo prišlo kaj posebnega na dan. To pa zato, ker je pri nas petje po ljudskih šolah izvečine malo vrejeno, tako da se še za šolo ne doseže kdovekaj. Drugič pa tudi zato, ker se je velik del učiteljstva odtujil cerkvi in duhovščini, tako da bi raje nasprotovali kakor pa pomagali. Seveda, kjer bi se vsi trije vpoštevanja vredni faktorji — duhovnik, učitelj in organist — zavzeli za ljudsko petje, tam bi se ljudsko petje lahko dvignilo do občudovanja vredne višine. Vendar pa more tudi duhovnik sam s pomočjo organistovo privedi ljudsko petje do precejšne popolnosti, zlasti ako je sam glasbeno izobražen, da ljudstvo zdaj pa zdaj na kaj opomni. In za ta mali trud bo hvaležno ljudstvo in Bog ga bo plačal z obilnim blagoslovom, saj se bo s tem širila Njegova čast in Njemu prepevala slava.

Naj mi navsezadnje nihče ne ugovarja: Je že lepo, že, če ljudje pojo skupno — toda pri tem ne morejo moliti!

Ta ugovor smo prav za prav že zgoraj ovrgli, vendar pa ga pogledjmo še bližje, da se pojmi razjasné. — Kaj pa je molitev? Vsakdo se je učil v katekizmu, da je molitev povzdigovanje duha k Bogu. Ali pa s pesmijo ne povzdigujemo duha k Bogu? Prvi kristjani, kakor smo videli, so pri božji službi veliko peli, — a kdo si bo upal trditi, da to ni bila molitev? Ljudstvo pri nas dobro čuti, da je sveto petje tudi molitev, saj pravi duhovniškemu petju (zornicam in hvalnicam) „molitve“ κατ' ἐξοχήν. In res, petje ni samo navadna molitev, ampak slovesna molitev, in prav zato sv. cerkev ukazuje za posebne slovesnosti mesto navadne, tihe molitve slovesno molitev t. j. petje.

Prepričan sem, da se je vsakdo lahko prepričal o upravičenosti in koristi ljudskega petja. In kdor ga je kdaj sam slišal — seveda ako ni bilo le kričanje — mi mora pritrditi, da je res nekaj vzvišenega, povzdigujočega. Zato naj bo za sklep želja, da bi oni cenjeni bravci, ki jim je pri tem mogoče kaj sodelovati, z vnemo začeli gojiti tudi to stebelce, ki ga poganja mogočno deblo cerkvene glasbe. Saj ne bo brez uspeha, ne bo brez sadu! Gotovo bodo marsikje zavladale vsaj ponekoliko razmere, kakeršne je sv. Hieronim s tolikim občudovanjem opazal pri tamošnjih kristjanih, ko je prebival v Betlehemu in prestavljal sv. pismo: „Kamor se ozreš, slišiš svete speve. Alleluja se glasi iz ust kmeta pri plugu, ženjéc se v potu drami s prepevanjem psalmov in vinogradnik ponavlja obrezujoč trto kak Davidov psalm . . .“

Nekatere znote glede cerkvene glasbe.

Ne mislim tukaj podati obširne razprave o brezštevilnih znotah glede glasbe, ampak vzeti hočem iz množine znot le nekatere poglavitnejše, in te nekoliko bližje označiti in razjasniti.

Prva znota je, da ne delamo razločka med svetno in cerkveno glasbo in med namenom te in one. Tako se zgodi, da glasbo, kakršno

slišimo doma, na polju, v čitalnici, tako (to je istega značaja) želimo poslušati tudi v cerkvi. Žal, da se premnogokrat to tudi v resnici dogaja. Ta zmeta izgine takoj, če pogledamo natančneje namen cerkvene in namen svetne glasbe. Namen cerkvene glasbe je povečevati slovesnost božje službe in izražati vsa druga čustva, ki nam jih narekuje srce do Boga.

Namen svetne glasbe pa je izražati vsa druga čustva, katerih predmet ni bogočastje v ožjem pomenu. Med namenom svetne in namenom cerkvene glasbe je torej velik razloček. Svetna glasba je lahko sentimentalna, je lahko strastna, je lahko naivna, je lahko obupna. A vse to ne sme biti cerkvena glasba; biti mora kakor molitev, čista in prosta vseh strasti. Cerkvena glasba pri slovesni službi božji jo celo integralen del sv. daritve, torej mora biti zložena popolnoma v onem duhu, ki preveva liturgične molitve. A kako naj zadošča tem zahlevam, če je na primer „Gloria“ bojna pesem, „Benedictus“ sentimentalna arija? Kako vzvišen, čist je kult, ki ga goji sveta cerkev nasproti Devici Mariji, kako krasni, polni globokih mislij so cerkveni himni, v ta namen! A kakšne so Marijine pesmi, ki se pojejo tudi še sedaj ponekodi pri nas? Odstranimo iz take pesmi ime „Marija“ in nadomestimo je z drugim ženskim imenom. Kaj nam ostane? Slaba ljubavna pesem. Melodija je pa pogosto še slabejša. Plehka sentimentalnost je edino, kar izraža, če sploh kaj izraža. Toda take pesmi so tako pobožne, tako ganljive, bo ugovarjal marsikdo. Kaj pa je tisto pobožno ganotje? Nekaj zelo nedoločnega. — Lahko izraža udano ljubezen do Boga, stud nad grehom, sklep poboljšanja. In to čustvo je sveto, navdahnjeno od sv. Duha. Lahko pa tudi izraža neko nasladno čutno sanjarenje, zavito v neko nedoločeno religiozno pregrinjalo. To ni prava pobožnost, to ni moč svetega Duha. Kako more vlti sv. Duh v naša srca svojo milost po melodiji, ki je bolj (in tudi edino) sposobna opevati popolnoma svetna čustva, kakor pa udanost v božjo voljo in ljubezen do nadzemskih dobrin? Poslušajmo, kaj pravi učeni jezuit P. Jungmann o takem cerkvenem petju: ¹⁾ Ne majhnemu delu ljudi, zbranih pri božji službi, se bo zdelo vedno prijetnejše in ugodnejše udajati se onim užitkom, ki se jim nudijo v koncertni dvorani in opernem gledišču le proti vstopnici, drugi zopet, ki resno hočejo pobožnost, vzprejemajo v svoji preprostosti zadovoljno vaše vsa čustva, ki jih vzbuja glasba v njih. Ti imajo popolnoma zemška, celo poltena čustva za nadnaravna, neko mehko sentimentalno razpoloženje za srčno pobožnost, zadovoljnost, da so zadostili svojemu samoljubju za duhovno tolažbo, razkošnost za versko navdušenje, nervozno razburjenost in fantastično sanjarenje za dih svetega Duha. Kdor življenje pozna, vé le predobro, kako pogostoma se dogaja taka zamena, v kako širokih krogih na zunaj dobrih kristijanov je zagospodarila ona smer, ki ima pozemsko za nebeško in naturalizira najsvetejša sredstva verskega življenja.“ Popolnoma različna od take sentimentalne glasbe mora biti prava cerkvena glasba. Čiste, deviške morajo biti melodije, ki izražajo našo molitev; nič čutnega, nič nasladnega ne smejo imeti na sebi. Jasno in mirno morajo teči spevi, kakor je jasna in mirna duša Bogu udanega človeka.

¹⁾ Gl. Jungmann „Aesthetik“ 2. izd. str. 840 in 841.

Druga znota je, da se vse preveč oziramo na občinstvo (tako imenujemo one, ki pridejo le zaradi petja v hišo molitve). Dolžnost pevcev je, da pojejo Bogu na čast, ne pa ljudstvu v zabavo.

Prazni so izgovori kakor: „Ljudstvo plačuje pevce in organista, torej ima tudi nekaj pravice zahtevati, da se ozira na njegov okus“ ali pa: „Petje je radi ljudstva in ne narobe“. Saj tudi duhovnika plačuje ljudstvo, vendar radi tega se ne bode noben pameten duhovnik laskal ljudskim strastem, ampak jih bode očitno in trdo grajal. Tudi duhovnik je radi ljudstva in ne narobe, a vendar se mora duhovnik ravnati po cerkvenih določilih in ne po ljudskih zahtevah. Ne pokvarjeni ljudski okus, ampak edino le sveta cerkev ima neomejeno pravico določevati kaj in kako naj se poje pri službi božji. In to pravico je cerkev že davno rabila; v jasnih potezah je začrtala pot, ki nas vodi do prave cerkvene glasbe.

Nadaljna znota se glasi: „Ne ljudski, često res pokvarjeni, ampak strogo umetniški okus naj bo odločilen pri cerkvenem petju“. Tudi to ni res! Marsiktera pesen stoji lahko na visoki umetniški stopinji, toda zato še ni sposobna, da povečuje službo božjo.

Po tem principu bi bile Haydnove in Mozartove maše pravi biseri cerkvene glasbe, kar pa v resnici niso.

Torej ne samo strogo umetniški okus, ampak strogo umetniški okus, ki se popolnoma podvrže cerkvenim zahtevam naj nam bo pravec pri izbiranju cerkvenih pesmi.

Toliko naj zadostuje, zakaj iz teh zmot izvirajo izvečine vse druge. In kdor trezno presoja, bo tudi druge pomisleke lahko rešil.

Onim pa, ki imajo za vsak dokaz le stereotipen odgovor: „Meni (oziroma ljudstvu) ugaja tako bolje, e poi basta!“ onim ne vem pomoči. Taki ljudje se postavljajo — dovolite primeru! — na isto stališče s Heraklitovim oslom, ki mu slavni grški filozof nikakor ni mogel dokazati, da je kup zlata vendar več vreden kot kup osata.

Priredil V. V.

Dopisi.

Radeče, dne 22. marca. (Podporno društvo organistov.) Z ozirom na nekatera vprašanja gg. udov „Podpornega društva organistov“ naznanjam, da društveno vodstvo vsprejemnic dosedaj ni moglo dostaviti posameznim udom, ker jih tiskarna še ni izvršila. Pravila se pa še niso poslala v tisek, ker jih bo treba nekoliko spremeniti in mora dotične spremembe odobriti prihodnji občni zbor, preden se predlože vis. ministerstvu v zopetno potrjenje. Potem še-le, ko bodo pravila vnovič potrjena, moglo jih bo društveno vodstvo razposlati, dotlej pa naj cenj. gg. udje blagovoljno potrpe.

Josip Kamnikar,

tajnik „Podpornega društva organistov“.

Trnava. „Obljuba dela dolg“, pravijo; in četudi nekako pozno pridem, vendarle pridem, da ostane mož beseda. Kje so že velike počitnice, o katerih sem Vam v hotelu H. zadnji večer pred odhodom z Dunaja v Pariz obljubil spisati kaj malega za C. Gl. o francoski ozir. pariški cerkv. glasbi in morda še o čem drugem. Tu sem toraj s svojimi zapiski, ako jih morete in hočete (kaj radi. Vr.) porabiti. — Da me je v Parizu v prvi vrsti zanimala razstava, si lahko mislite, radi nje sem tudi tje potoval. A bil sem kot cerkv. glasbenik seveda tudi radoveden, kako je kaj z glasbo po tamošnjih cerkvah. Sreča mi je

bila še precej mila. Ko sem zjutraj po svojem prituodu maševal, našel sem v direktoriju opazko, da bode drugo jutro v stolnici slovesni requiem. Tje sem toraj drugi dan obrnil svoje korake, ali pravo za pravo se dal peljati. V koru krasne in dobro akustične cerkve bilo je kakih 12, s superpolicejem oblečenih dečkov, kateri so s tankimi, šibkimi glaski peli koralno melodijo, med tem ko je kakih 6 mož v kornih stolah izvajalo neko troglasno spremljevanje. Poleg dečkov je stal gospod v navadni posvetni obleki ter jih dirigiral, kar pa je bilo pri priprostitih in počasnih pesmih popolnem brez potrebe. Nenačuden vtisek je naredilo name, da se je na nekaterih mestih, n. pr. pri „Pater noster“ mašniku za oktavo niže odpevalo! V občje pa je bila slovesnost dostojna, in ako pomislimo, kaj da se, kolikor je meni znano, poje ob delavnikih v drugih katedralah, se sme ta glasba še prav dovoljna imenovati.

Ko po črni maši na trgu zunanjo obliko stolnice ogledujem, vidim omnibus, izjemno prazen in z napisom „St. Sulpice“; in ker bi bil rad tudi to cerkev videl in sem ob enem upal, da bode ondi tudi za ušesa kaj hrane, se vsedem v voz in odpeljem v St. Sulpice. Pri vходу mi je povedal nabit plakat, da se bode v cerkvi obhajala tridnevnična blaženemu Janezu Krst. de la Salle na čast; izvedel sem, da je ravno o tistem času slovesna maša družega dne, zato nemudoma vstopim. Bil je ofertorij in orglavec je skazoval velike orgle ter samega sebe. Pravijo, da so orgle izdelane od Cavaille-Coll, bržkone najboljše v Parizu. Meni so se za to cerkev dozdevale premočne. Glas je bil trd in vrinljiv, kar me je po akustičnem okusu v stolnici tembolj dregnilo. Naj še to kar naravnost povem: Pariški orglavci, kolikor sem jih jaz slišal, so spretni igralci in znajo kraljico instrumentno dobro občinstvu predstavljati. Sladke flavtine zvoke, nežne oboe, prišunenje in izginjanje naraščajočega spreminja — vse to znajo uspešno porabiti. Toda kaj da igrajo, glasbeno vrednost skladb, notranjo zvezo nasledujočih si glasbenih slik — to razumeti se mi ni posrečilo, to preseglo je mojo glasbeno razumnost. Maša tega dne je bila neka harmonizirana koralna melodija v 2. tonu, ki so jo izvajali učenci zavoda sv. Nikolaja. Zbora nisem videl, a dozdevalo se mi je, da stoji za velikim altarjem, kjer so stale tudi močne orgle za kor. Ali je bila maša dvo- tri- ali četveroglasna, nisem mogel razločiti, ker je bilo spremljevanje orgel premočno. V občje dovršitev ni bilo posebne hvale vredna. Skladba sama je bila z liturgičnega stališča brez pogrška, morda je bila celo prepriprosta.

Drugi dan sem šel zopet v St. Sulpice poslušat Widor-jevo mašo, ki sta jo pela domača pevska šola in veliko semenišče. Ta zbor je bil veliko boljši, nego prejšnji dan. Deški glasovi so bili prav dobro izvežbani, nekako tako kot na naših najboljših mestnih korih. Toda spremljevanje! Ne da bi bili zadovoljni s kornimi orglami, katere so bile že same v stanu, ves pevski zbor zadušiti, vzeli so na pomoč še velike orgle na drugi strani cerkve in te so treskale vmes z maunjivimi akordi pri vseh ff. V začetku sem si bil izbral prostor sredi cerkve, a pozneje sem se moral preseliti blizu altarja, da sem se izognil velikim orglam. In vendar je bila še zdaj grozna muka za moja ušesa. Vendar pa moram občudovati, da je bil igralec velikih orgel vedno v tesni zvezi z zborom. Mašna skladba me je z umetniškega stališča razmamila, v liturgičnem oziru pa je bila dobra in vsa slovesnost v občje dostojna. Toda konec maše po zadnjem blagoslovu je za altarjem postalo jako živahno. Nek tenor je začel peli novemu blaženemu v čast zloženi hymnus, ves zbor pa je po vsaki kitici krepko pritisnil z refrenom. Skladba sama na sebi ni bila napačna, in ker so jo navdušeno peli, glasila se je krasno; le škoda, da je niso peli v gledišči, ondi bi bila učinila večji vtis. In prav tega je manjkalo! Treba je bilo le še dobro razsvitljenega odra, scenerijo živahnega semuja, množico slikovito oblečenih sprehajalcev, spredej junaka s čašo v roki ter pojočega veselo zdravico, in zadostno ozdravljajočega ljudstva... In potem sem se spomnil, da sem v cerkvi in — me je bilo sram.

II. B.

Gospaspveta na Koroškem. Poročam oč. bravcem, da je 6. februarja umrl v Grebinkem Klostru veleč gospod Francišek Korman. Bil je vedno vnet za cecilijanstvo in naročnik več v to stroko spadajočih listov, seveda tudi Cerkv. Glasbenika. Imel je v službi tudi večinoma le cecilijance, ali vsaj take, kateri so orglarsko šolo Cec. društva obiskovali. Bog mu daj večni mir in bodi blagi rajnik vsem priporočen v pobožen spomin.

Morda pričakujete od mene kakega poročila v našem listu, pa prosim da me imate za zdaj izgovorjenega. Zakaj? Ko sem nedavno nekega tovariša opomnil, naj kaj piše o

svojem delovanju, se je odrezal, da kdor v C. Gl. piše, je vsak malo prismojen, ali pa se sam hvali, da potem boljšo službo dobi. No, ta sodba, vredna osmega svetovnega modrijaša, me ni toliko potlačila, da bi pero, namenjeno C. Gl.-u v koruzo vrgel od strahu, da bi me kdo ne imel za bebca ali hlepivca. Vendar pa si usojam tu narediti svojo opazko, da zaman pričakujem „dopisov“ iz raznih krajev Kranjske in zlasti iz Ljubljane. Saj se nahajajo celo dekanjske cerkve, o katerih C. Gl. tekom 23 let niti vrstice ni prinesel. Ne bodite vendar tako zaspani, ali brezmiselni! Kar se mene tiče, bom do konca tega leta že poslal poročilce o našem petju. Za danes le povem, da sem zdaj začasni učitelj petja v na novo ustanovljenem samostanu čč. oo. benediktincev.

Prevzel sem to službo z novim letom in podučujem novince po 2 uri na teden. Delo je težavno, a pogum velja in zato že vidim nekaj uspeha. Kot učno knjigo sem sperevga mislil rabiti dr. Haberl-ov Magister choralis, pa mi ni zadostovala; zato sem segel po koralni šoli P. Ambroža Kienle O. S. B. Ta knjiga se mi dozdeva jako dobra, zlasti radi mnogih pojasnil; le žal, da ima premalo vaj. Zato sem si omislil že tretjo knjigo naslovljeno „Praktischer Leitfaden f. d. Unterricht im Röm. Choral“, spisal Ign. Mitterer. Ta izvrstna knjžica stane le 1 M. in je polna pevskih vaj; živo jo priporočam učencem orglarske šole in vsakemu, ki se hoče učiti koralnega petja. Zagotovem, da bode kmalu izginil koralni bavljav. Podučujem v nemškem jeziku, če tudi se mi primeri tu pa tam kaka napaka; pa kaj se hoče, ker so učenci iz vseh krajev, Poljaki, Lahi, Nemci (iz Avstrije in iz Rajha). Najboljši so Poljaki, ker tudi najčistejše latinščino izgovarjajo. S prvega sem se zelo mučil, toda tudi tu velja pogum; in če mu pride na pomoč še blagoslov božji, potem dober sad ne bode izostal.

T. H.

Razne reči.

— Znano je, da zida predsednik Cec. društva dr. Fr. X. Haberl v Reznu blizu svoje cerkveno-glasbene šole sv. Ceciliji na čast krasno cerkev v romanskem zlogu. V nji bodo oskrbovali petje gojenci imenovane šole. Cerkvena stavba dobro napreduje, ter ima biti že v tekočem letu izgotovljena in posvečena. Tu se ima tudi meseca avgusta vršiti občni zbor Cec. društva. Kaj je naravnnejše, kot da g. Haberl za to priliko želi v novi cerkvi k izbornemu petju tudi primernih orgel? Da se mu ta želja izpolni, naredil je znani skladatelj P. Piel zaznamek piščal vseh 29 spremenov ter vsaki piščali pristavil ceno. Ta zaznamek se je poslal naročnikom glasbenih listov „Flieg. Bl. f. Kirchenmusik“ in „Musica sacra“ s prošnjo, naj bi Cecilijanci po svoji moči kupovali posamezne piščali ali tudi več; njih cena je od 290 mark (principal 16' C) do 2 mark, katerih poslednjih je veliko število. Poziv ni bil brez sadu, kajti zadnje poročilo pravi, da je v ta blagi namen bilo darovanih že nad 5630 mark. Morda se najdejo tudi med slovenskimi Cecilijanci dobrotniki, kateri bi radi kupili kako večjo ali manjšo piščal in tako pomagali, da se dovrši plemenito delo. Denar sprejema g. dr. F. X. Haberl v Reznu.

Oglasnik.

Desetero velikonočnih pesmi in Regina coeli za mešani zbor. Zl. Ig. Hladnik op. 43. Cena 1 K Tisk Blaznikov. Založil skladatelj. Novih pesmi je bržkone 6, ker so 3 velikonočne in „Regina“ uže v „Alleluja“ op. 22 istega skladatelja, št. 10. pa, stara znana (menda od Klinarja) „Zveličar zmagal surti je vezila“, je tu v A-dur pod imenom skladateljevim „Kunšič“! Izmed novih števil se glasi št. 4. sicer kakor znana „Zdravica“; druge pa so zložene v dostojnem zlogu za velikonočni čas; posebno „Alleluja“ nam najbolj ugajajo: „Non multa, sed multum“!

Uže davno pošle in vsako leto večkrat zahtevane **Lamentacije** in **Očitanja** zl. A. Foerster Op. 5., so zopet natisnjene in se dobiva oboje za 70 h. (ali 35 kr.). Zaradi preciznosti pri predavanji poje zbor najbolje iz partiture, tudi se prepisovanje glasov tu baš ne izplača.

Popravek. V „Miserere“ naj poje II. tenor na 5. strani v predzadnjem taktu 3. vrste polovno noto „c“ namestu „d“.

Vsem čč. bravcem želimo vesele velikonočne praznike in se jim priporočamo za lepo opisane pirhe. — Da se je ta list zopet zakasnil, ni krivo ne vredništvo niti upravnništvo, temuč tiskarna.

Vredništvo.

Današnjemu listu je pridana 3. štev. priloga.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.